

BIBLIOTEKA

E

854-32

K 87

SHTETIT

GJIROKASTËR

A NASTAS KONDO

njerëz dhe gurë

TREGIME

8P1.983-32

5

K 87

ANASTAS KONDO

NJEREZ DHE GURE

— Tregime —

1498

~~53883~~

LIBRARIJA E SHTETIT
SHKURTARË

SHTËPIA BOTUESE «NAIM FRASHËRI»

NJË NATË E SHKURTËR

Shiu ishte i papritur dhe na zgjoi po ashtu papritmas. Ishte gusht. Ditën kishte qenë kohë e mirë. Deti ishte i qetë dhe qielli i pastër. Asnjëri nuk mendonte se do të binte shi.

Ne ishim të gjithë banorë të steresë dhe asnjë nuk i njihte huçet e motit buzë detit. Se, po të ishim bregas, ajo qetësia misterioze e detit, ditën, kur vajtëm të laheshim mbas punës në det, (nuk dëgjohej as llapaçitja e tij, jo më zhurmërima), do të na kishte bërë të mendonim, që në mbrëmje apo natën do binte shi; dhe kështu do të qemë shtyrë të hapnim anës së çadrave kanale të vogla si ato ulluqet e ujit, për të mos lënë rrëketë të hynin në çadër, në tabanin e çadrës.

Sapo arritëm në Orikum, morëm vesh, që vetëm një mijë metra larg nesh ishte sektori i tretë i vullnetarëve të rinisë studenteske të Tiranës, që punonin për tarracimin e kodrave të Jonufrit. Ne, megjithëse ishim ekspeditë gjeologjike, që studjonte stratigrafinë e mesozoit të Shqipërisë jugore dhe perëndimore, shtresat më të vjetra në ato anë, ishim të rinj; më i vjetri nga ne, shefi ynë, vetëm katër vjet përpara kishte mbaruar universitetin,

ndërsa më i riu, Kostandini, sapo kishte mbaruar universitetin; ai vetëm dy muaj kishte që punonte me ne. Atë verë ishte diplomuar gjeolog.

Studentët kishin ardhur vullnetarë nga Tirana, kurse ne kishim zbritur nga malet. Dhe ne, ende pa ngritur mirë çadrat, bile mund të themi me ndërgjegje të qetë, me litarë të lidhur e të nderur sa për të shkuar radhën, morëm vrapin për në qytezën e studentëve, ku kaluam një mbrëmje të bukur me shokët tanë studentë e pedagogë. Kostandini e kaloi dhe më bukur, se ai takoi Shpresën. Shpresën ai nuk e kishte as të fejuar, as të martuar, por shpresonte të fejohej me të kur të mbaronte universitetin. Ajo ishte në vitin e tretë, kështu që Kostandinit i duheshin dhe dy vjet të priste Shpresën.

Atë natë u kthyem vonë në çadrat tona dhe, si pamë që çadrat e qytezës studenteske nuk ishin rregulluar hiç mirë, e ushqyem më shumë mendimin se çadrat ne i kishim «hata fare» dhe, meqë natën nuk rregullohen çadrat, fjetëm të qetë.

Kështu na ndodhi që nuk i hapëm kanalet anës së çadrave. Dhe shefi ynë, megjithëse fort i ngurtë, u mallëngjye si dhe ne nga takimi me studentët e fakultetit tonë dhe harroi të na kujtonte apo të na kritikonte që «shoqëria — shoqëri, por dhe rregulli — rregull».

Se sa kushtonte kjo puna e kanaleve, ne e kuptuam kur u zgjuam papritmas në mes të natës dhe ujërat filluan të çanin nëpër këmbët e krevateve tona portative. Unë dhe Irakli u zgjuam. Dëgjuam që dhe në çadrat e tjera po ashtu shokët filluan të ngriheshin. Çadra e vetme, që nuk jepte shenja jete, ishte ajo e kuzhinierit plak, xha

Argjirit, i cili ishte përjashtim në ligjin e madh të pleqërisë, sipas të cilit gjumi i plakut është i lehtë si i lepurit. Jo, xha Argjiri kishte një gjumë të rëndë. Sikur të mos kishte me vete sahatin me zile, që e vinte në rrëzë të veshit, ai me siguri do të zgjohej shumë vonë. Është ky sahat me zile, që na bënte neve ta linim të flinte vetëm kuzhinierin tonë, në çadër më vete, sepse ndryshe do të na duhej të zgjoheshim me të, domethënë një orë më parë se ç'zgjohej ekspedita. Ai zgjohej kështu herët, se pregatiste sillën e mëngjezit për ne.

Shiu filloi aty nga ora një e natës, kështu që xha Argjiri ishte në gjumin e parë dhe jo shiu që nuk e zgjoi, por, dhe breshër të binte, zor se do ta zgjonte.

Ne, të tjerët, gjeologët dhe shoferi u ngritëm të gjithë. Bile shoferi ynë nxitoi të shkonte te maqina për të parë se mos rreth saj bëhej baltë e madhe dhe nuk e nxirrte dot të nesërmen. Ai e çoi maqinën në trotuarin pranë klubit, që kishte rrufepritëse.

Ndërkohë ne ngritëm qeskat me kampione, që ishin përdhe, i vumë mbi njerin nga krevatet e i siguruam nga ujërat. I mbuluam pastaj mirë dhe me bataniet tona, me të gjitha bataniet tona, sepse nuk ishim të sigurt në brezentin e çadrave. Dinim që nëpër tegelet e qepjes së brezentit, me siguri do të fillonte të pikonte.

Dhe ashtu ndodhi, pikërisht nëpër tegel çadrat filluan të pikonin. Por ne i kishim siguruar mirë kampionet. Për këtë shoferi më tha:

— Sikur të ishte gjyshja ime, do të thoshte se i kemi mbuluar gurët si djemtë e vetëm, mos të ftohen orëzeztë.

Ne s'kishim si flinim më, dhe kështu filluam të prisnim mbarimin e shiut të natës.

Kostandini qe i pari që tha fjalët, të cilat më vonë u bënë shkas për një natë të shkurtër, të vështirë, por, do të thoshja, origjinale dhe, pse jo edhe të bukur.

— Ata djemtë e universitetit do jenë bërë qull.

Ai tha këto fjalë dhe ne kuptuam që donte të thoshte: ato vajzat e universitetit, apo, mbase më qartë akoma, ajo Shpresa ime. Ato çadrat e sajuara keq të vullnetarëve, vështirë t'i bënin ballë atij shiu të fortë, që sa vente e shtohet.

— Sikur t'u bënim zë të vinin tek ne sonte ata vullnetarët. Janë tri çadra dhe, sa për të mos u lagur, ashtu shtrënguar, mund të mbajnë pesëdhjetë-gjashtëdhjetë njerëz. Një kompani të tërë.

— Nuk dëgjojnë, sado të bërtasësh, s'të lë shiu — thashë unë.

— Sa për kompaninë, ti me siguri mendon atë të Shpresës. Por atë e ke buçko ti, o vëllaçko, s'ke pse të mërzitësh; mjerë të sëmuret, që ka sektori, ku do të futen sonte! — tha shoferi.

Ai foli për të sëmuret e sektorit. Dhe ne e ndjemë të gjithë, që kjo natë për ta ishte fort e vështirë dhe e prapët.

— A s'vemi, o shokë, me maqina deri tek ata? Ne të ndihmojmë vullnetarët në hallet e tyre, kurse maqina të bjerë të sëmuret këtu në çadrat tona. Ne t'u ndihmojmë vullnetarëve, kurse të sëmuret të flenë në krevatet tona. Ndërsa nesër bëjmë punë kamerale — tha shefi ynë.

Nata ishte e errët pus. Bile as vetëtima nuk kishte që të ndriçonin qoftë dhe për një çast vendin rreth e rrotull. Diku larg, në Adriatik, dëgjohe-

shin bubullimat, oshëtima e të cilave përplasej maleve të Llogarasë dhe të Qorres.

Shoferi me zor ndezi maqinën dhe ne u nisëm për atë rrugë, e cila në kondita normale nuk duhej të zgjatte më shumë se pesë minuta. Ne u nisëm dhe nuk kishim arritur as tek ura, domethënë as në gjysmën e rrugës, kur shiu u bë aq i rrebeshtë sa me gjithë dritën e fortë, që lëshonin fenerët e maqinës, rruga nuk dukej më. Ishte një shi i fortë që krijonte një perde të trashë uji. Shoferi e ndaloi maqinën, me siguri, duke pasur parasysh urën. Kishte rrezik që, po të vazhdonim rrugën në një shi të tillë, kur nuk duhesh asgjë, të gremiseshim nga ura.

— S'kemi ç'bëjmë, inxhinierë; ky shi ka ardhur si me porosi për fshatarët. Do të kemi misër sivjet. Por ç't'u bësh studentëve, që nuk u duhet ky shi me porosi — tha shoferi.

— Keq e kemi sonte me këtë shi ekuatori — thashë unë.

— Sidomos keq e kanë studentët — shtoi Kostandini.

— Mjerë Shpresa, që nuk shpreson se sonte ti, shoku Kostandin, do të çash «detin» ta shpëtosh — tha Irakliu, që, për çudi, në kondita të vësh-tira bënte shaka, kurse zakonisht ishte i turpshëm, andaj shakatë e tij në të tilla raste mund t'i merrje dhe për ironi, po mos ta njihje Irakliun.

Ai rrebesh i fortë shiu, që nuk lejonte të shihje asgjë, vazhdoi nja pesë minuta dhe pastaj, si gjithë rrebeshet, mbaroi papritmas.

— Do të kishim vajtur në qytezë e do të ishim kthyer tashti, sikur të mos kishte qenë ky ciklon — tha shefi ynë.

— Kam dëgjuar, inxhinier, që tajfuneve në botë u vënë emra femrash. Si thua ti (i drejtohej Kostandinit) a t'ja vëmë dhe ne emrin këtij cikloni që kaloi «Shpresa»? Cikloni «Shpresa»? — vazhdoi shoferi.

— Bukur — thashë unë, cikloni «Shpresa». Shpejtësia 80 km. në orë. Bie me vete 1200 mm. rreshje në 24 orë. Ky ciklon përsëritet çdo muaj gusht. E ka marrë emrin kështu, sepse paraqet interes të madh për bujqësinë. Fshatarët shpresojnë shumë te ky ciklon. Me origjinën dhe variacionet e tij, këto kohët e fundit, po merret ekspedita gjeologjike, me në krye Kostandin Flakën.

Ndërkohë arritëm në qytezën vullnetare. Qyteza dukej e braktisur, sikur nuk kish qenë e banuar ndonjëherë. Çadrat nuk dukeshin fare. Ishin rrëzuar.

Njerëzit, po ashtu, nuk dukeshin. Secili ishte futur ku kishte mundur. Shumica nën pemët. Ne i ramë disa herë borisë së maqinës, po s'po afrohej njeri. Atëhere, kur e humbëm durimin dhe bëheshim gati të dilnim t'i kërkonim, dikush na u afrua. Nuk dallohej se kush ishte, shok apo shoqe. Ne hapëm derën dhe i thamë njeriut që erdhi, të futej në maqinë, që të mos lagej në shi. Se, megjithë që rrebeshi, cikloni «Shpresa», kish mbaruar, shiu vazhdonte të binte përsëri.

— S'ka gjë. Kështu na lahen rrobat me ujë të distiluar.

Dhe ne dëgjuam zërin e tij prej djali. Se nga rrobat vullnetarët qenë gati njësoj si djemtë ashtu dhe vajzat.

— Futu, or, brenda dhe lëri teoritë. Apo mos ke frikë se mos të rrëmbejmë. Të gjeologjisë jemi,

shokë jemi — i tha të porsardhurit shoferi. Shefi i liroi vendin përpara dhe ne e pyetëm:

— Ku i keni të sëmurët? Për ta kemi ardhur. Na i trego që t'i marrim me maqinë e t'i çojmë në çadrat tona, këtu afër. E di?

— E di, te klubi — tha vullnetari.

— Po, te klubi. Andaj kemi ardhur, se të tjerët nuk i marrim dot se janë shumë — tha shoferi ynë.

— Falemnderit, or byrazer, qenkeni djem të mirë. Mendokeni për shokët. Falemnderit, por ne i siguroam të sëmurët në maqinën e Kinostudios. Mbrëmë kishim film dhe kishte ardhur autokinema. Gjashtë të sëmurë që kishim, i futëm atje. Në doni të merrni njeri, merrni ata djemtë e filmit që po lagen për borxh tonë. Sa për të sëmurët, më mirë janë në autokinema.

— Mirë, po ku janë ata djemtë e filmit? — pyeti shefi.

— Ja, t'i kërkojmë.

— Ku do t'i gjesh në këtë shi?!

— Ja, mor, le të bërtasim një herë: «O shokët e kinostudjos, hajdeni se ju kërkojnë». — Ai thirri një dy herë, thirrëm dhe ne me të, por asnjeri nuk u përgjegj.

— Kot lodhe, o shok, s'të dëgjon njeri në këtë shi. Po deshe hajde ti me ne. Paske fat. U nisëm për të sëmurët, por na dole ti përpara. Maqina e bën rrugën, hajde të flesh sonte në çadër — tha Kostandini, i cili e kuptoi që ashtu si nuk po gjenim dot ata të kinostudios, nuk do të gjenim dot as Shpresën me shoqet e saj.

— Në fund të fundit, nuk është punë fati, por e ke dhe me hakë, e meriton të flesh me ne sonte — tha shoferi.

— Mirë, po vij. Po pritni sa t'u them dhe shokëve, që ishin me mua tek ajo pema atje. Ata më dërguan te maqina, shoku shofer, — bëri shaka ai.

— Po e gjete atje dhe Shpresën, merre me vete — tha Irakliu.

— Cilën Shpresë?

— Atë të gjeologjisë.

— Nuk e njoh!

— S'ka gjë, vëllaçko. Le të kalitet një çikëz Shpresa — tha shoferi.

Ai studenti, që na takoi, u kthye me shtatë shokë të tjerë, të cilët nuk ishin strehuar askund. Të gjithëve flokët u ishin bërë qull dhe u qenë shtruar si të kishin dalë mbas një banje të gjatë. Rrobat u rridhnin ujë dhe, atje tek u ulën, nën vete, u shkante një rrëke e vocërr.

— Ne jemi pesë veta dhe ata shtatë, kështu që «Gazi» u kthye në autobus — tha Sotiri.

U kthyem në bazën tonë. Xha Argjiri, kuzhinieri ynë, që tanimë ishte zgjuar, u dha vullnetarëve, që ishin bërë blëckë, raki nga e tija, raki personale, raki Përmeti, nga miqtë e Odriçanit. Shtatë vullnetarët ishin të një moshe, siç dukej, ishin të një klase. Mosha e njëjtë dhe rinia e tyre i bënte t'i ngjasonin njëri-tjetrit. Ata më ngjanin si shtatë vëllezërit e përrallave, veçse u mungonte motra. Sikur të kishim gjetur dhe Shpresën, do të ishte një përrallë stereotipe.

Ne hapëm çantat dhe u dhamë atyre ndërresat tona. Ata në fillim kundërshtuan, nuk deshën, por, duke parë këmbënguljen tonë, u zhveshën dhe u ndërruan. Në të gdhirë dhe shiu mbaroi. Shtatë studentët i zuri gjumi ulur mbi krevetet tona.